

Faunapassage på Store Vejleå - for at fremme natur- og rekreative interesser

Ved omlægning af Store Vejleå vil vi genskabe en høj vandløbsmæssig kvalitet med potentiale for naturlige populationer af vandrefisk som havørred, ål og måske laks. Den øgede naturkvalitet vil gavne den samlede biotop med insekter såvel som fugle, pattedyr og planter, og vil give spændende muligheder for naturoplevelser og læring. Området er et åndehul for fire kommuners borgere, og der er allerede i dag mange mennesker, der bruger området. Vi vil derfor også gerne udvikle formidling i form af oplevelses- og infopunkter, f.eks. med en "undervandskasse", fiskemuligheder, undervisning for områdets skoler og historiske oplysningspunkter (vikingefund).

Store Vejleå afvander store dele af Albertslund, Høje-Tåstrup, Vallensbæk og Ishøj. Den udspringer i Store Vejleådalen og løber ca. 13 km fra sit udspring til udløbet i Køge Bugt Strandpark. Åen løber igennem to ret store kunstige søer skabt i begyndelsen af 1970'erne: Tueholm Sø og Vallensbæk Sø. Neden for søerne blev åens løb forlagt fra midten af Vallensbæk- og Tranegilde moser til langs vestkanten af moseområdet; arbejderne blev udført af Hedeselskabet i 1937 med henblik på øget udnyttelse af moserne.

Store Vejleå er udpeget som opgangs- og gydevandløb for laksefisk og har naturligt gode fysiske forhold til at nå dette mål. Blandt andet er faldet fra Vestbanen til Tueholm Sø ret stejlt for et vandløb på Sjælland og åen har på strækningen gode strømforhold, der kan understøtte en bestand af laksefisk. I begyndelsen af 1990'erne foretog Københavns Amt vandløbsrestaurering her. Blandt andet blev betonfliser fjernet og den stærkt regulerede og udrettede å blev lagt i slyngninger. Det er der siden fulgt op på med udlægning af gydebanker m.v. her og opstrøms. Desværre forhindrer de to søer vandrefiskenes passage mellem gyde- og opvækstområderne øverst i vandløbet og havet, derfor er der i dag ikke selv-reproducerende bestande.

Det store problem for vandrefiskenes passage til den restaurerede del af Store Vejleå er, at de skal passere gennem Vallensbæk Sø og Tueholm Sø, hvor de er udsat for at blive spist af gedder, aborrer og andre rovfisk samt skarver og fiskehejrer. Rigtigt alvorligt er det, at unge laksefisk, de såkaldte smolt, mister orienteringsevnen gennem søerne, når de vandrer ud mod havet, og størstedelen af populationen går til grunde i søerne.

Naturengagerede borgere i de fire vestegnskommuner har længe prøvet at finde løsninger på disse problemer, så Store Vejleå kunne blive et "rigtigt" og velfungerende gyde- og opvækst sted for laks. Åen har jo potentialet til at blive det eneste laksevand indenfor Storkøbenhavns området og vil kunne understøtte et øget friluftsliv gennem et bæredygtigt lystfiskeri efter laksefisk i åen og langs kysten.

Løsningen er, at forlægge Store Vejleås løb uden om Tueholm Sø og Vallensbæk Sø, så der kan skabes en reel og stabil vandring af laksefisk og andre vandrefisk mellem havet og gydeområderne ved åens øvre strækninger.

I praksis skal åen forlægges fra lige nord for Tueholm Sø og så føres vest om denne og passere gennem to gangtunneller under motorvejene, som allerede findes. I den såkaldte Motorvejstrekant sydvest for Tueholm Sø, sammenlægges Store Vejleå med Tåstrup Mølleå. Tåstrup Mølleå, der i dag løber ud i Vallensbæk Sø, afskæres også, hvorefter de to åers afstrømning føres under Syd motorvejen og den nye jernbanedæmning, hvor vandet ledes sammen med Store Vejleås nuværende løb lige sydvest for Vallensbæk Sø. Den resterende del af åens løb herfra og til Køge Bugt Strandpark ændres der ikke på. Herved vil der være skabt fuld fauna- og fiskepassage mellem Store Vejleå's øvre løb til udløbet i Køge Bugt.

Vi forestiller os, at tiltaget kombineres med en række tiltag til gavn for friluftslivet og pædagogiske interesser. Det kan være standpladser for lystfiskere, shelters, informationstavler f.eks. med oplysning om orkidéer i moserne, fugletårne, skovfitness og ikke mindst en "neddykning" af stien mindst et sted, hvor

man så kan betragte fisk og andet liv i åen fra siden gennem en panserglassplade. – Et tiltag som har vist sig meget populært ved andre vandløbsrestaureringer.

Vi forestiller os, at åens forløb under motorvejene kan få karakter af velfungerende faunapassager ved, at der etableres flade bredzoner, hvor pattedyr, frøer, tudser, salamandre m.v. kan vandre under motorvejene og jernbanen, der på nuværende tidspunkt i høj grad blokerer netop faunapassage.

Der vil samlet set være tale om tiltag, der kan løfte både naturindhold og rekreative og pædagogiske muligheder i området væsentligt. Der findes så vidt vi ved ikke vandløbsstrøg med samme vandkvalitet og potentiale så tæt på hovedstaden – dvs. mellem Karlstrup Møllebæk syd for Greve og Kikhanerenden ved Vedbæk.